

Ιταλική Κατοχή των νησιών του Αιγαίου

Μάιος 1941- Νοέμβριος 1943

Στις 28 Οκτωβρίου 1940 η Ιταλία κήρυξε τον πόλεμο στην Ελλάδα. Στις 6 Απριλίου 1941 η σύμμαχός τους Γερμανία εισέβαλε στην Ελλάδα και στις 23 Απριλίου η ελληνική στρατιωτική ηγεσία συνθηκολόγησε. Η ελληνική κυβέρνηση μεταφέρθηκε αρχικά στην Κρήτη και στα τέλη Μαΐου στο Κάιρο της Αιγύπτου. Τον Μάιο του 1941, όλα τα νησιά - εκτός φυσικά της Δωδεκανήσου που ήταν ήδη ιταλική - τα κατέλαβαν Γερμανικά και Ιταλικά στρατεύματα. Μερικά από αυτά κρατήθηκαν από τους Γερμανούς, ενώ στα υπόλοιπα (Κυκλάδες, Σάμος, Ικαρία και Ανατολική Κρήτη) στάλθηκαν ιταλικές φρουρές από τη Ρόδο, όπως είχε ζητήσει ο Μουσολίνι από τους Γερμανούς. Σύντομα οι φρουρές αυτές ενισχύθηκαν ή αντικαταστάθηκαν από μεγάλες ιταλικές μονάδες του αλβανικού μετώπου. Η κατάληψη των νησιών του Αιγαίου τελείωσε μέσα στο πρώτο δεκαήμερο του Μαΐου, ενώ στην ανατολική Κρήτη τα ιταλικά στρατεύματα έφτασαν στις 27 του ίδιου μήνα. Στις 3 Ιουνίου 1941 αναγγέλθηκε από του ιταλούς ο τερματισμός των στρατιωτικών επιχειρήσεων στο Αιγαίο.

Τα πρώτα ιταλικά στρατιωτικά ταχυδρομεία ιδρύθηκαν μέσα στο Μάιο, ενώ τα ελληνικά ταχυδρομεία εξακολούθησαν να λειτουργούν με ιταλικά ή και τα δικά τους γραμματόσημα και σφραγίδες, αλλά με ιταλική λογοκρισία. Η αλληλογραφία των Κυκλάδων, της Σάμου και των γύρω νησιών συγκεντρωνόταν στο Γραφείο της Σύρου και προωθούταν στο Στρατιωτικό ταχυδρομείο της Ρόδου (P.M.550) για τα περαιτέρω. Η αλληλογραφία από την Ανατολική Κρήτη προωθούταν και αυτή μέσω του P.M.550.

Τα ιταλικά ταχυδρομεία σταμάτησαν τη λειτουργία τους όταν η Ιταλία συνθηκολόγησε και τη θέση της πήρε στα νησιά του Αιγαίου η Γερμανία. Τελευταίο έκλεισε το ιταλικό ταχυδρομικό γραφείο της Σάμου στις 21 Νοεμβρίου 1943.

Ταχυδρομικό δελτάριο της Σαντορίνης με ιταλικά γραμματόσημα Ρόδου.
Αποστολή ΤΗΛ. ΓΡ. ΘΗΡΑΣ 26.5.1941 προς Ρόδο.

Στο έκθεμα αυτό παρουσιάζεται σε ένα πλαίσιο η λειτουργία των ιταλικών ταχυδρομείων στα νησιά του Αιγαίου (εκτός της Δωδεκανήσου) από το Μάιο του 1941 έως το Νοέμβριο του 1943

Σελίδες 2-4	Νομός Κυκλάδων 11.5.1941-8.9.1943
Σελίδες 5-8	Νομός Σάμου 8.5.1941-21.11.1943
Σελίδες 8-16	Νομός Λασιθίου - Ανατολική Κρήτη .6.1941-8.9.1943

I. Νομός Κυκλάδων (Cicladì) - 11.5.1941-8.9.1943

Στις 11 Μαΐου 1941 ολοκληρώθηκε η κατάληψη των Κυκλάδων. Η ιταλική Διοίκηση (Comando Militare delle Cicladì) εγκαταστάθηκε στη Σύρο και περιελάμβανε όλα τα νησιά των Κυκλάδων, εκτός της Μήλου που ήταν η έδρα του Γερμανού ναυτικού διοικητή του Αιγαίου. Η διοίκηση Κυκλάδων υπαγόταν στο Comando Superiore Forze Armate dell' Egeo που είχε έδρα στη Ρόδο. Στις αρχές Ιουλίου 1941, η ιταλική Μεραρχία Cuneo που βρισκόταν στην Πελοπόννησο άρχισε να μεταφέρεται στις Κυκλάδες και τη Σάμο.

Στο διάστημα της ιταλικής κατοχής εξακολούθησαν να λειτουργούν και τα ελληνικά ταχυδρομεία όλων των νησιών, χρησιμοποιώντας ελληνικά γραμματόσημα και σφραγίδες.

Τα ιταλικά ταχυδρομικά γραφεία στις Κυκλάδες, λειτούργησαν μέχρι την 8.9.1943. Ο πρώτος τύπος σφραγίδας που χρησιμοποιήσαν είχε την ένδειξη «CICLADI». Η σφραγίδα αυτή χρησιμοποιήθηκε στη Σύρο από τον Μάιο έως τον Σεπτέμβριο του 1941. Η εξερχόμενη από τις Κυκλάδες αλληλογραφία συγκεντρωνόταν στη Σύρο, όπου και λογοκρινόταν, και στη συνέχεια διαβιβαζόταν στη Ρόδο για τα περαιτέρω.

Εμπορική επιστολή από τη Σύρο με ιταλικό γραμματόσημο της Ρόδου. Αποστολή CICLADI 2.6.1941 (Σύρος) προς POSTA MILITARE N.550 7.6.1941 (Στρατιωτικό ταχυδρομείο Ρόδου - Μεραρχία Regina). Ο φάκελος στη Ρόδο ανοίχθηκε και λογοκρίθηκε. Φέρει σφραγίδα λογοκριτή με αριθμό «7». Στη συνέχεια κλείστηκε με ταινία που έχει την ένδειξη VERIFICATO PER CENSURA.

Για τη στρατιωτική αλληλογραφία ίσχυε περιορισμένη ταχυδρομική ατέλεια. Κάθε στρατιωτικός είχε δικαίωμα να στέλνει ατελώς δυο δελτάρια και ένα γράμμα την εβδομάδα. Τους πρώτους μήνες της ιταλικής κατοχής υπήρχε στην περιοχή έλλειψη ειδικών ατελών ταχυδρομικών δελταρίων. Γι' αυτό με την υπ' αριθμό 563613/164634/26.2.1941 διαταγή της Γενικής Δ/νσης των Ταχυδρομείων κατασκευάσθηκαν ειδικές σφραγίδες που δήλωναν την ταχυδρομική ατέλεια.

Ατελής επιστολή από Κυκλάδες με αποστολή CICLADI 11.7.1941 (Σύρος) μέσω POSTA MILITARE N.550 13.7.1941 (Ρόδος) άφιξη DIREZ. SERVIZI POSTALI ED ELETRICIDI DELL' EGEO - EGEO RODI 14.7.1941. Ο φάκελος φέρει σφραγίδα ταχυδρομικής ατέλειας P.M.550E - R. TRUPPE ITALIANE CICLADI - FRANCHIGIA POSTALE - N.563613/164634 - 26.2.1941 και σφραγίδα λογοκρισίας Verificato per censura.

Ατελές ταχυδρομικό δελτάριο της Σύρου με αποστολή CICLADI 5.8.1941 (Σύρος) μέσω Ρόδου προς Μιλάνο. Το δελτάριο φέρει σφραγίδα ταχυδρομικής ατέλειας P.M.550E - COMANDO SUPERIORE FF.AA. EGEO - ESENTE DA TASSA AUTORIZZAZIONE POSTGEN N.563613/164634 - 26.2.1941.

Στις 1 Αυγούστου 1941 στάλθηκε στη Σύρο από τη Σάμο παράρτημα του εκεί στρατιωτικού ταχυδρομείου της Μερραρχίας Cuneo. Η σφραγίδα που χρησιμοποιήθηκε είχε την ένδειξη POSTA MILITARE N.62 - SEZ.A. Λόγω όμως της μεγάλης κίνησης του ταχυδρομείου Κυκλάδων, δημιουργήθηκε στη Σάμο νέο ταχυδρομικό γραφείο με αριθμό 162 που μεταφέρθηκε στη Σύρο στις αρχές Μαΐου του 1942. Το γραφείο αυτό χρησιμοποίησε σφραγίδες με την ένδειξη POSTA MILITARE N.162. Με την άφιξη του, το P.M. 62 σταμάτησε τη λειτουργία του.

Εμπορική αεροπορική επιστολή από Σύρο με ιταλικό γραμματόσημο Ρόδου.
Αποστολή POSTA MILITARE N.162 4.6.1942 (Σύρος) προς Ρόδο 8.6.1942

Recommandato
~~SPEDIZIONE IN ABBOCCO~~

Bancardi Roma
FILIALE DI **SRA (EGEO)**

BANCO DI ROMA FILIALE 1941
007816 - 2 GIU 42 B
ATTI

ALLA DIREZIONE DEL "BANCO DI ROMA"
Filiale di

R O D I (EGEO)

POSTA MILITARE 162
3713

Συστημένη αεροπορική εμπορική επιστολή από Σύρο με ιταλικά γραμματόσημα Ρόδου και Ιταλίας. Φέρει εικέτα συστημένου με σφραγίδα POSTA MILITARE 162 (Σύρος). Αποστολή POSTA MILITARE N.162 8.6.1942 (Σύρος), μέσω POSTA MILITARE N.550 19.6.1942 (Ρόδος) άφιξη DIREZ. SERVIZI POSTALI ED ELETRICIDI DELL' EGEO - EGEO RODI 19.6.1943

II. Νομός Σάμου (Sporadi) - 8.5.1941-21.11.1943

Στις 8 Μαΐου 1941 ολοκληρώθηκε η κατάληψη των νησιών Σάμου, Ικαρίας και Φούρνοι που αποτελούσαν το νομό της Σάμου, από ιταλικά στρατεύματα που έφθασαν από τα Δωδεκάνησα. Μετά από ένα περίπου μήνα, άρχισαν να καταφθάνουν στη Σάμο τμήματα της ιταλικής Μεραρχίας Cuneo που βρισκόταν στην Πελοπόννησο. Η ιταλική Διοίκηση εγκαταστάθηκε στη Σάμο.

Στο διάστημα της ιταλικής κατοχής εξακολούθησαν να λειτουργούν και τα ελληνικά ταχυδρομεία των νησιών, χρησιμοποιώντας ελληνικά γραμματόσημα και σφραγίδες. Τα ιταλικά ταχυδρομικά γραφεία στο νομό Σάμου λειτούργησαν μέχρι την 21.11.1943.

Τον πρώτο μήνα της ιταλικής κατοχής η αλληλογραφία διαβιβαζόταν στη Ρόδο μέσω της Σύρου. Στις αρχές Ιουλίου ιδρύθηκε το πρώτο ιταλικό στρατιωτικό ταχυδρομείο και η πρώτη σφραγίδα που χρησιμοποιήθηκε είχε την ένδειξη «SPORADI». Η σφραγίδα αυτή χρησιμοποιήθηκε στη Σύρο από τον Μάιο έως τον Σεπτέμβριο του 1941.

Εμπορική επιστολή με ιταλικά γραμματόσημα Ρόδου. Αποστολή SPORADI προς Ρόδο. Φέρει σφραγίδα λογοκρισίας με την ένδειξη Verificato per censura.

Μόλις εγκαταστάθηκε στη Σάμο η Μερραρχία Cuneo άρχισε να λειτουργεί το δικό της ταχυδρομείο που είχε τον αριθμό 62. Έτσι αποσύρθηκε η σφραγίδα SPORADI και αντικαταστάθηκε με την POSTA MILITARE N.62. Η σφραγίδα αυτή με διάφορες παραλλαγές χρησιμοποιήθηκε έως το τέλος της ιταλικής κατοχής. Η εξερχόμενη από το νησί αλληλογραφία λογοκρινόταν πριν την αποστολή της και στη συνέχεια διαβιβαζόταν στη Ρόδο για τα περαιτέρω.

Ταινία και σφραγίδες ιταλικής λογοκρισίας Σάμου από το πίσω μέρος της παρακάτω επιστολής

Εμπορική επιστολή από Σάμο προς Ρόδο με ιταλικά γραμματόσημα. Αποστολή POSTA MILITARE N.62 25.3.1943 (Στρατιωτικό ταχυδρομείο Σάμου - Μερραρχία Cuneo), μέσω POSTA MILITARE N.550 1.4.1943 (Ρόδος) άφιξη RODI (EGEO) 2.4.1943. Ο φάκελος στη Σάμο ανοίχθηκε και λογοκρίθηκε. Φέρει σφραγίδα λογοκριτή με αριθμό «31». Στη συνέχεια κλείσθηκε με ταινία που έχει την ένδειξη VERIFICATO PER CENSURA. Τέλος σφραγίσθηκε με τις σφραγίδες λογοκρισίας PRELEVATA PER LA CENSURA IL GIORNO 25 MAR 1943 και RESTITUITA ALLE POSTE PER L' INOLTRO IL GIORNO 25 MAR 1943.

Ταινία και σφραγίδες ιταλικής λογοκρισίας Σάμου από το πίσω μέρος της παρακάτω επιστολής

Banco di Roma

FILIALE DI SAMO 68

Banco di Roma

Rodi

1:4-3 (3-1941)

Συστημένη εμπορική επιστολή από Σάμο προς Ρόδο με ιταλικά γραμματόσημα. Αποστολή POSTA MILITARE N.62 5.2.1943 (Στρατιωτικό ταχυδρομείο Σάμου - Μερραρχία Cuneo) προς RODI (EGEO) 12.2.1943. Φέρει επάνω συστημένου με σφραγίδα POSTA MILITARE 62. Ο φάκελος στη Σάμο ανοίχθηκε και λογοκρίθηκε. Φέρει σφραγίδα λογοκριτή με αριθμό «31». Στη συνέχεια κλείσθηκε με ταινία με την ένδειξη VERIFICATO PER CENSURA. Τέλος σφραγίσθηκε με τις σφραγίδες λογοκρισίας PRELEVATA PER LA CENSURA IL GIORNO 5 FEB 1943 και RESTITUITA ALLE POSTE PER L'INOLTRO IL GIORNO 5 FEB 1943.

III. Νομός Λασιθίου (Ανατολική Κρήτη) - .6.1941-8.9.1943

Στις 27 Μαΐου 1941 ιταλικές στρατιωτικές δυνάμεις της Μεραρχίας Regina προερχόμενες από τη Ρόδο αποβιβάσθηκαν στον κόλπο της Σητείας και σταδιακά μέσω Ιεράπετρας προωθήθηκαν στον Άγιο Νικόλαο. Οι γερμανοί μετά τη λήξη της μάχης της Κρήτης αποχώρησαν από όλη την περιοχή Λασιθίου αφήνοντας τη φρούρησή της στους Ιταλούς. Η αλληλογραφία στην περιοχή αποκαταστάθηκε 20 μέρες αργότερα. Η εξερχόμενη από το νησί αλληλογραφία λογοκρινόταν πριν την αποστολή της στη Ρόδο για τα περαιτέρω.

Και στην Ανατολική Κρήτη ίσχυε η στρατιωτική ταχυδρομική ατέλεια. Λόγω όμως έλλειψης τον πρώτο καιρό ειδικών ταχυδρομικών δελταρίων, με την υπ' αριθμό 563613/164634/26.2.1941 διαταγή της Γενικής Δ/σης των Ταχυδρομείων κατασκευάσθηκαν ειδικές σφραγίδες που δήλωναν την ταχυδρομική ατέλεια.

Ατελής ιδιωτική (και όχι στρατιωτική) επιστολή από τη Σητεία προς τη Ρόδο με σφραγίδα ταχυδρομικής ατέλειας P.M.550E - COMANDO SUPERIORE FF.AA. EGEO - ESENTE DA TASSA AUTORIZZAZIONE POSTGEN N.563613/164634 - 26.2.1941 και σφραγίδα λογοκρισίας Verificato per censura. Αφιξη POSTA MILITARE N.550 25.6.1941 (Στρατιωτικό ταχυδρομείο Ρόδου - Μεραρχία Regina)

Στο διάστημα της ιταλικής κατοχής της Ανατολικής Κρήτης εξακολούθησαν να λειτουργούν και τα ελληνικά ταχυδρομεία, χρησιμοποιώντας ελληνικά (ή και ιταλικά) γραμματόσημα και σφραγίδες. Η αλληλογραφία ελεγχόταν και λογοκρινόταν και στη συνέχεια διαβιβαζόταν στον προορισμό της.

Εμπορική αεροπορική επιστολή από Άγιο Νικόλαο προς Ρώμη με ιταλικά γραμματόσημα Ρόδου. Αποστολή ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ 4.3.1942. Ο φάκελος ανοίχθηκε και λογοκρίθηκε. Φέρει σφραγίδα λογοκριτή με αριθμό «1». Στη συνέχεια κλείσθηκε με ταινία που έχει την ένδειξη VERIFICATO PER CENSURA.

Verificato per Censura

Επιστολή με ιταλικά γραμματόσημα Ρόδου από Τζερμιάδω Κρήτης μέσω Ρόδου προς Πειραιά. Αποστολή ΤΖΕΡΜΙΑΔΩ 15.9.1941, μέσω ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ 19.9.1941, POSTA AEREA RODI (EGEO) 29.9.1941, ΑΘΗΝΑΙ 14.10.1941 προς Πειραιά. Ο φάκελος ανοίχθηκε και λογοκρίθηκε. Στη συνέχεια κλείστηκε με ταινία που έχει την ένδειξη Verificato per Censura. Φέρει σφραγίδα λογοκριτή με αριθμό «C 4».

Εμπορική επιστολή από Χανδρά Κρήτης προς Αθήνα με ιταλικά γραμματόσημα Ρόδου. Αποστολή ΧΑΝΔΡΑΣ 17.9.1941, μέσω ΣΗΤΕΙΑ 18.8.1941, ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ 18.9.194, ΑΘΗΝΑΙ 16.12.1914 και άφιξη ΚΑΛΛΙΘΕΑ ΑΘΗΝΑΙ 17.12.1941. Ο φάκελος ανοίχθηκε και λογοκρίθηκε. Στη συνέχεια κλείστηκε με ταινία που έχει την ένδειξη VERIFICATO PER CENSURA. Φέρει σφραγίδα λογοκριτή με αριθμό «2».

Εμπορική επιστολή με ιταλικά γραμματόσημα και ελληνικό γραμματόσημο Κοινωνικής Πρόνοιας. Αποστολή ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ 30.12.1941 προς Αθήνα. Ο φάκελος ανοίχθηκε και λογοκρίθηκε. Στη συνέχεια κλείσθηκε με ταινία που έχει την ένδειξη VERIFICATO PER CENSURA. Φέρει σφραγίδα λογοκριτή με αριθμό «2».

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
BANQUE NATIONALE DE GRÈCE

VERIFICATO
PER CENSURA

ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΩΣ

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΑΘΗΝΑΣ

Εμπορική αεροπορική επιστολή με ιταλικά γραμματόσημα και ιταλικές εκδόσεις της Ρόδου. Αποστολή ΣΗΤΕΙΑ 8.12.1941, μέσω ΗΡΑΚΛΕΙΟΝ 18.12.1941 προς Αθήνα. Ο φάκελος ανοίχθηκε και λογοκρίθηκε. Στη συνέχεια κλείστηκε με ταινία που φέρει την ένδειξη VERIFICATO PER CENSURA. Φέρει σφραγίδα λογοκριτή με αριθμό «2».

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
BANQUE NATIONALE DE GRÈCE

ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΩΣ

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΑΘΗΝΑΣ

Εμπορική αεροπορική επιστολή με ιταλικά γραμματόσημα Ρόδου. Αποστολή ΣΗΤΕΙΑ 31.1.1942, μέσω ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ 2.2.1942 διαβιβάστηκε στη Ρόδο όπου πήρε σφραγίδα λογοκρισίας UFFICIO CENSURA RODI (EGEO) προς Αθήνα.

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.
BANQUE NATIONALE DE GRECE S.A.

1939/3

VERIFICATO
PER CENSURA

Γραμμάτιον εις Αθήνας

Αθήνας

Εμπορική επιστολή με ιταλικά γραμματόσημα της Ρόδου. Αποστολή ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ 16.11.1941 προς Αθήνα. Ο φάκελος ανοίχθηκε και λογοκρίθηκε. Στη συνέχεια κλείσθηκε με ταινία που φέρει την ένδειξη VERIFICATO PER CENSURA. Φέρει σφραγίδα λογοκριτή με αριθμό «2».

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.
BANQUE NATIONALE DE GRECE S.A.

Αριθ. 289, 297

Γραμμάτιον εις Αθήνας

verificato per censura

Αθήνας

Εμπορική επιστολή με ιταλικά γραμματόσημα. Αποστολή ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ 2.12.1941 προς ΑΘΗΝΑ 6.12.1941. Φέρει σφραγίδα λογοκρισίας Verificato per censura.

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
BANQUE NATIONALE DE GRÈCE

Αριθ. 229-30, 241-243

Verificato per censura

Τραπεζών της Ελλάδος

Αθίνας

Εμπορική επιστολή με ιταλικά γραμματόσημα Ρόδου. Αποστολή ΙΕΡΑΠΕΤΡΑ 18.10.1941 μέσω ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ 24.10.1941 προς Αθήνα. Φέρει σφραγίδα λογοκρισίας Verificato per censura.

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.
BANQUE NATIONALE DE GRÈCE S.A.

366

VERIFICATO
PER CENSURA

ΤΡΑΠΕΖΑΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΙΣ ΑΘΗΝΑΣ

Εμπορική επιστολή με ιταλικά γραμματόσημα Ρόδου. Αποστολή ΙΕΡΑΠΕΤΡΑ 4.12.1941 μέσω ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ 24.12.1941 προς Αθήνα. Ο φάκελος ανοίχθηκε και λογοκρίθηκε. Στη συνέχεια κλείστηκε με ταινία που φέρει την ένδειξη VERIFICATO PER CENSURA. Φέρει σφραγίδα λογοκριτή με αριθμό «2».

Ταχυδρομικό δελτάριο με ελληνικά γραμματόσημα. Αποστολή ΒΡΑΧΑΣΙ 4.5.1942 προς Ηράκλειο. Φέρει χειρόγραφη ένδειξη λογοκρισίας.

Ταχυδρομικό δελτάριο με ελληνικά γραμματόσημα. Αποστολή ΝΕΑΠΟΛΗ 24.6.1942 προς Θεσσαλονίκη. Φέρει σφραγίδα λογοκρισίας VERIFICATO PER CENSURA και σφραγίδα λογοκριτή με αριθμό «2».